

Politikai
röpiratok

BALL
43

43

317

FELADATUNK

1865. SEPT. 15.

10.

PEST,
RÁTH MÓR BIZOMÁNYA.

1865.

DE BALLAGI GÉZA.

Helyzetünk.

Politikai helyzetünk alapja az ország integritásának helyreállítása, az erdélyi unio kérdése.*)

Azon kormány, mely a magyar állam territorialis integritása helyreállítását tüzte ki közelebbi feladatául, a magyar alkotmányos kérdés eligazítására biztos számot tart.

Valamint a szentkorona minden tagjainak tágabb vagy szűkebb kapcsolata politicalai és közigazgatási rendszerünkben nem csak a jog, de egyszersmint a viszonyok történetileg igazolt exigentiája: ugy ezen kapcsolat csak is állami létünk és közjogi

*) Az idő közt történtek feltevéseinket nagyobb részt igazolják. Jelenleg nem csak az unio, de maga az országgyűlési meghívás s ő Felsege népeihez intézett szózata, valamint az ezt kísérő elhatározások, politicalai helyzetünknek szilárdságot, kormányunknak hitelt biztosítanak.

Az osztrák ház uralkodása alatt még soha ily magasra nem emelkedett belügyi politicája, még soha se lön oly teljes nyiltsággal és bígadt elhatározottsággal az állam alkotmányos reformja, közjogi alapjainak teljes elismerésével, maga a trón által kezdeményezve; még soha a magyar jog és politica az azt megillető tért oly méltósággal nem foglalá el, mint jelenleg. Ezt politicalai gyakorlatunk mellett nem ignorálhatjuk. Erkölcsei kötelességünk a nemzet politicalai sulyát egyetértőleges közreműködése által felfokozni: a függőben levő kérdéseket magunk között teljesen megérlelni. Egyesek genialitása nem pótolhatja a nemzet tudatát. Annak egész közreműködése nélkül meg nem lehetünk.

helyzetünk elismerése és szilárdítása mellett válhatik realitássá. Ezekben leljük a magyar politicalai eszme megtestesedését, ebben központosul egész politicalai érdekünk.

Miben különbözik jelen helyzetünk az 1861-diktől, ha nem abban, hogy akkor a megyék helyreállításában culminált a megtagadott jog restitutioja, a megyék pedig annak elismerését követelték; jelenleg a jogi elv kétségbe nem vonatik és politicalai helyreállításunk a kormány törekvéseinek tárgya. Hatvanegyben a jogfolytonosságot követeltük, hatvanötben a jogfolytonosság alapján kívánjuk helyreállíthatni a magyar államot. Akkor a jogi, jelenleg a politicalai eszme vált uralkodóvá. A megtagadott jogorvoslásáért tulfeszített szigorral ragaszkodánk a formák épségéhez; jelenleg a formákban csakis a kormány politicalai eszméje s a nemzet óhajtásai érvényesítésére szolgálható eszközöket látunk.

Attól tehát, hogy valamely mellékes kérdésen szenvedjünk hajótörést, a nemzet politicalai érettsége mellett nem tarthatunk. Annak eljárását a kormány eránti bizalom vezérlendi mindaddig, míg maga az alkotmányos rendszer kérdése nem kerül a napirendre, mely felett nem a bizalom, de a törvényhozás akarata határozand.

Nem a közjogi elv forog tehát jelenleg kérdésben, az a jogfolytonossággal egyetemben mindenfelől elismert és ezzel együtt nemzeti és alkotmányos létünk alapja, mely nem a ministeri vagy dicasterialis kormány, nem a megyei rendszer s az egyéni szabadság biztosítókaiban, hanem a törvényhozó hatalom integritásában, nemzet és fejedelem között, s a

végrehajtó hatalom függetlenségében keresendő hazánk határai közt. A törvényhozási jog szabad gyakorlata minden egyéb jogunk legfőbb biztosítója.

A liberalismus feladata.

Ily körülmények között a magyar liberalismus, mely eddigelé a jogfelhagyás és *transactio* ellen határozottan tiltakozni kénytelenített, a fenforgó nehézségek törvényhozás utjáni eligazításának nem lehet akadályja. Annak negativitásából kilépni, positiv szerepet vinni hivatása. Most már nem lerontani, hanem építeni készül a *politica*, a liberalismus és parlamentarismus a *politikai* és *administrativ reform*, szóval a negyvenhét-nyolczadiki haladás elveit képviselni feladata. Mindezek korántsem idegenek a jelenleg függőben lévő alkotmányos elhelyezkedés ügyében: azok alapintézkedéseinkben érvényesítendőek, vagy hosszabb időre elejtetteknek tekintendőek. Nem a passiv ellentállás, de az activ közreműködés által biztosítandóink leginkább elveink érvényesítését.

Mi az európai liberalismus rokonszenve által gyámoltva, s az osztrák szabadelvűekkel kezet fogva, mentten minden kisszerű féltékenységtől, magasabb *constitutionalis* szempontból kívánóok magában a birodalom kapcsolatában érvényesíthetni az alkotmányosságot; mi azt oly ószertiségektől kívánánk megmenthetni, melyek a haladás és jobblét további fejlődését akadályozván, vagy nehezítvén, az elégedetlenség és meghasonlás csirúját rejtenék magokban.

Tudjuk hogy a magyar alkotmány jelenleg már egymaga fenn nem állhat. Az európai és birodalmi

ügyek fejlődése, az absolut vagy constitutionalis irány felsőbbsege határoz saját sorsunk eránt is. Mi az osztrák tartományok constitutionalismusát és a birodalom egyetemes érdekei alkotmányszerű befolyás melletti intézését szint oly élénken óhajtjuk, mint saját alkotmányunk helyreállítását; mivel amazt saját biztosságunk kívánja és rokonszenyvünk felkarolja, emez saját alkotmányos rendszertünk jelenleg már mellözhetlen kiegészítése.

Az alkotmányos kérdés felmerülése.

Valamint a *pragmatica sanctio* alapelve tartja, ugy csakugyan mindaz, a mi az idő szerént alkotmányos és közigazgatási rendszertünkben foglaltatott, hazai törvényeink és hatóságaink által intéztetett: de a jogszerű antic állam az élet szükségei által túlszárnyaltatott, s a mi intézményeink mellett, s azokon kívül, általok ignorált viszonyok sarjadztak, s egy újabb államrendszer alapjai tétettek le. Törvényhozásunk és megyéink, az európai és birodalmi viszonyok kellő számbavételével, legbölcsebben megválasztott és eléggé küzdelmes feladatoknak esmerék ama rideg politicát követni, mely a jogok és szokások védelmében, minden korlátoltsága mellett is elvet tarta érvényben. A dicasteriumok és municipiumok a közigazgatás országos jelentőségű feladatainak, s a *cameralis administratio* pedig alapjában az állam pénzügyi igazgatása feltételeinek megfélelni nem birtak: így tehát, valamint politikai ugy közigazgatási eljárásunk is, pusztán negativ vala. A kor igényei szülte viszonyokat felkarolni nem lévén ké-

pések, államrendszerünk reconstructioját ősi jogunk alapján megkísérteni már elutalhatlan szükséggé vált. A kik a nemzet életét csak a törvénykönyvből esmerék, és csak a megyei és országgyűlési nyilatkozatokat hallhatták, mivel a magyar társodalmi és irodalmi élet körén kívül maradtak, még negyvenhétben is megnyugodhatnak ama véleményben, miszerént csak egyes jogi és közigazgatási kérdések, s a magyarság nemzeties ébredése forog szóban, miglen az egész political rendszernek szükségkép változnia kell.

Jelenleg, midön a hosszas vajudasok után elvégre alkotmányos jogaink és gyakorlatunk visszanyerhetését okkal remélhetjük; már csak azon kegyeletnél fogva, melylyel apáink intézményei eránt méltán viseltetünk, s azon báj által kísértetve, melylyel merőben történelmi apotheosisában ragyogó kor emléke lelkületünkre hat; feledni látszunk ama nagy elveket, melyek körünkben a reformnak valának jelzavai, s a melyekérti küzdelem kölcsönze ifju erőt agg intézményeinknek. Valamint azonban az átalakulás küszöbén visszadöbbsentünk volna oly eljárás-tól, mely a történelmi intézmények alapjáról s a gyakorlat járt ösvényéről eltérve, merőben elméleti alapokon kísérti vala meg államrendszerünk reconstitutioját: ugy jelenleg is megdöbbsennénk, ha az annyi szellemi és anyagi küzdelemmel s oly sok áldozattal érvényesített reform elveihez hűtelenül az európai civilisatiótól elszigetelve, középkori bárkába késztetnénk kisdedekként játszadozva visszalépni. Órizkedjünk azon összefüggést feledni, mely az ujabb kori intézményeinket fenforgó alkotmányos kérdéseinkkel ugyanazonosítja. Fenn kell hordoznunk je-

lenleg is a helyes közigazgatás és a kor igényeinek megfelelő constitutionalismus zászlóját.

Erősen meg vagyok győződve, hogy valamint a dicasterialis és municipalis rendszer már magában sem volna kielégítő, ugy annak merev visszaállítása jelenleg sem nyugtathatná meg a nemzetet, mely a képviseleti és ministeri rendszerben lelő alkotmányos jogai s az alkotmányosság kiható érvényesítése ujjab zalogát.

A rendi alkotmány, dicasterialis és municipalis rendszer alatti helyzetünk.

Minő volt légyen szokásos politicalai és közigazgatási helyzetünk a negyvennyolezadiki törvények szentesítése előtt; utolsó országgyűlésünk feliratainál illetékesebben nem jellegezhetni. Elég azokra utalni mik ott elmondattak, a többi azok corolariumának tekinthető.

A külügyi politicához nem szóllottunk, habár ebbeli jogunk a constitutionalis elv és számos hazai törvények által biztosítottnak tekinthető. Ezzel együtt kereskedelmi és vám-rendszerünk s egyetemes közlekedési ügyünk csaknem idegen vala előttünk. A hitel és pénzügy kérdéseit alig vonhattuk alkotmányos hatásunk körébe: az adó megajánlás a magány kereskedelmi és váltótörvények rendszabásaira szorítottván. A hadügyre csak az ujonczok s az adó megajánlása s e körül forgó törvényes megállapodások utján gyakorlánk befolyást. Sőt még a camerai administratio, az államkinestár koronajavai, s az alapítványok ügyére is csekély befolyást gyakorlott

törvényhozásunk, közigazgatásunk pedig aluszékony és ószerű szabásu vala. Államköltségvetés és szintleg hitel és adósság nélküli kormány vitte a tizenkilenczedik század közepette ügyeinket, mely terméke-nyítő országos vállalatokról alig tudott valamit.

Igy lőn, hogy a külügyi politica exigentiái váratlanul, parancsolólag léptek fel erányunkban. Meg lehetett üzenve a háboru, a birodalom tartományokat vesztett volt, polgártársaink véreztek a csatatéren, mire törvényhozásunk tudomására jutott, hogy veszélyben forog a hazá s rendkívüli áldozatok már el nem kerülhetők.

Miglen egy közbenső vámrendszer felett terméketlen és reánk nézve minden eshetőség mellett csak káros tárgyalások folytak, azon vámrendszer eránt, mely Európa és a világkereskedés eránti viszonyainkat szabályozá, s a mely által tetteg teljesen izoláltatánk; érdekeinket nem is képviselheténk.

Az állam adósságai halomra gyűltek, s jóllehet azokat soha el nem vállaltánk s jogilag reánk nehezedőknek el sem esmerhetjük; azok vevék igénybe a status minden vagyonát, mely korszerű intézetek életbeléptetésére lett volna fordítható. Az osztrák nemzeti bank, mely az állam pénzügyével egybeolvadt, s az osztrák papirpénz egyedáruskodott hazánkban. Alig tudtuk mennyi katonát élelmezünk és szállásolunk be.

Ezen állapotot életre való alkotmányos kormányzatnak neveznünk nem lehet. A jelen korban, akár a diplomatiának, akár a kereskedésnek, akár a hitelnek érdeke merőben absolut és minden felelőség és nemzeti támogatás nélküli kezelése már többé ki

nem elégitő. Mindezek eránt valamint a nép, úgy a kormány, valamint a nemzet úgy a dynastia érdeke is, alkotmány szerű befolyást és ellenőrizetet követel.

Az alkotmányos kérdés természete.

A kormány és közigazgatás egész terjedelmében ugyan soha sem szűnt meg a magyar állam körébe tartozni, számos és jelentékeny teendői azonban tényleg és nem alkotmány szerűleg intéztettek.

Alkotmányos rendezésünk negyvenhét-nyolczadiki reformja mindezeket, közvetve vagy közvetlenül a nemzeti képviselő hatása körébe vonta: a kormány és közigazgatás korszerűbb rendezése pedig az állam legfőbb érdekei egész sommájában birodalom szerű követelése az alkotmány szerűség elvének érvényesítését.

Ekként érdekeltettek mindazon kérdések, melyek negyvenhét-nyolczadiki törvényhozásunk által közös ügyeknek esmertettek, nem mintha azokban a törvényhozási és közigazgatási jog soha nem létezett közösséget kellene felismernünk, de mivel azok a dolgok természete szerűnt az egységes uralom, s a birodalom egyéb részeivel ugyanazonos érdekünknel fogva, akár csak együttesen, akár csak egyetértőleg intézhetők.

Ha már jelenleg félrevetjük mindazt, a mit egyesek közjogi kérdéseinkben felzavartak, és mellőzzük a mi a birodalom egysége, épsége és békés kormányzásának mesterkélű akadályai; úgy akár saját, akár az egyetemes birodalom alkotmányosságának kérdése, a közös ügyek és érdekek kiegyeztetésében keresendő.

Ennek egyoldalú törvényszabás általi intézése akár a magyar, akár a többi osztrák tartományok részéről kísértessék is meg, a jogi elv s az ügy természetével egyaránt ellenkeznek. Jogilag reánk kiható közbirodalmi intézmény érvényesnek nem esmerhető; de viszont az alkotmányosság elvénél fogva egyenlő beavatkozási illetékességgel birunk mindnyájan, akár ezekben részünkről soha jogszerűnek el nem esmerhető gyakorlatra hivatkozhatunk, akár nem.

E részben tehát alkotmányos rendszertünk a negyvenhét-nyolczadiki törvényhozás által kényszerűleg befejezetlenül hagyatott: s ha bár kétségkívül ennek is, de bizonyosan azon körülménynek is tulajdonítandó állami létünk s a birodalom egyetemes ügyeinek megzavarodása, miszerént az időben az alkotmányszerű joggyakorlat eme hézagot nem pótolhatja. Absolut lehetetlenség azonban itt sem jogilag sem gyakorlatilag fenn nem foroghat; mivel a *pragmatica sanctio*val az uralom egysége kellékeit is megszavaztuk; ezeket pedig az idő exigentiáihoz alkalmaztatni egyfelől helyzetünk, másfelől a törvényhozásnak kötelékei parancsolják.

Nem lehetvén feladatunk, akár a magyar és osztrák ügyeket, akár e nemzetek törvényhozását és közigazgatását egybeolvasztani, vagy törvényes önállásunk és autonomiánkat megsemmisíteni; a közmegállapodással vagy egyetértőleg intézendő tárgyakra azok saját természete; intézésök módja eránt pedig csak állami létünk s a törvényhozó hatalom nemzeties alapjának sértetlensége mellett, a kölcsönösen kielégítendő igények lehetnek egymagok irányt adók.

Magyar politicalai és közjogi elvek.

E részben alapelvül szolgálhat, hogy mind azt a mit alkotmányos önállásunk és függetlenségünk fenntartása mellett a birodalom és a szomszédtartományok igényei kielégítése s az alkotmányos elvek szélesebb értelemben való alkalmazása érdekében eszközölhető: a birodalom egyéb tartományaitól e részben el nem választható közös érdekünkben kívánjuk eszközöltetni.

Mindenek előtt tehát egész határozottsággal kijelölhetjük azt, a mi alkotmányos önállásunk és függetlenségünk elsajátíthatlan kelléke: mivel e részben magunk vagyunk illetékesek, és nem alkudozni, de jogi alapon követelni hivatásunk.

Magyarország önálló és független ország, mely saját törvényei és intézményei által kormányoztatik és minden idegen ország vagy hatalomtól független. A mely órában eme térről leléptünk, abban egész alkotmányunkról lemondottunk, a közjogi kérdéssel felhagytunk, önként a birodalomba olvadunk, és csak is annak körében kereshetnénk provinciaalis kedvezményeket, melyek, mint a kor geniusával és a szabadelvű intézmények szellemével ellenkezők, maradandók nem lehetnek. E ténre szoríttatva erős küzdelmek kellene a feltétlen liberalismus és constitutionalismus lehető legtágabb s legtisztább alkalmazása érdekében vívniunk.

Nekünk tehát a birodalom egyéb részeivel ugyanazonos törvényhozási vagy közigazgatási hatóságunk vagy intézményünk nincs és nem is lehet.

De más felől Magyarország, a fenséges Austriai ház törvény szerént megállapított successiójában

egyébb, Németországban vagy azon kívül fekvő birodalmaival és tartományaival elválaszthatlanul és megoszthatlanul birtoklandó és kormányzandó: miből a magyar király és osztrák császár személyének egysége, érdekeinek ugyanazonossága, a fejedelmi hatalom és jogok egységes gyakorlata, a külügy és védelem közössége, s az egymás közötti viszonyok közérdektünkbeni folytonos békés elintézése szükségképp következik. A birodalom érdekei emnyiben egyszersmint saját érdekeink, melyekkel törvényhozásunk és közigazgatásunkban folyton számolni rendeltetésünk.

Ebből következtetendő mind az, a minnek együttes vagy egyetértőleges intézését akár birodalmi, akár saját érdektünkben, kölesönösen követelhetjük.

Ezektől közreműködésünket megvonnunk, közjogi helyzetünk, nemzeti érdektünk s a liberalismus és alkotmányosság elveinél fogva lehetetlen. Kétségbe nem vonható, hogy azon ügyek nagy része, melyek eddigelé absolut módon intéztettek, a birodalom egyébb részei alkotmányos hatása körébe vonattak, nekünk pedig e részbeni érdekeinket a többi tartományok egyoldalú és ezért illetéktelen beavatkozásának átengednünk jog felhagyás nélkül nem lehet; liberális elveink pedig tiltják, hogy a nemzetek alkotmányos befolyása körét megszorítatni s az absolutis musnak fentartatni kívánjuk azt, a miben alkotmány szerű jogokkal kívánja népeit felruházni a fejedelem. De különben is, képviseleti felelős kormány, constitutionalismus vagy parlamentarismus oly megszorítással, minő a közös ügyek és érdekek absolut kezelésének szükséges következménye, képtelenség: maga pedig a birodalom és saját érdektünk ezen abso-

lut kormány által sehogy sem volna már ezentul ki-
elégíthető.

A dolog természete azon ügyek különböző tör-
vényhozások általi eltérő intézését nem engedi, me-
lyek eránt egy és ugyanazon megállapodás szüksé-
geltetik. E részben a *pragmatica sanctio* s a biroda-
lom által megállapított egységes kapcsolat, szabad-
ságunkat előre lekötötte. De nem is lehetnek ezen
ügyek alkotmányunk értelmében törvényhozás vagy
közigazgatás tárgyai, mivel törvényhozásunk és köz-
igazgatásunk ezen sarkalatos törvényeink értelmében
minden idegen befolyástól menten nemzet és fejedele-
lem közt intézendők.

A függőben lévő kérdés tárgya.

Menjünk végig az itt szóban forgó kérdéseken.

A külügy kérdései nem intéztetnek törvény által.
A had és béke ügye, a nemzet közti szerződések, té-
nyek gyanánt hozatnak a parlamentek elébe; azok
csak parlamenti *discussio*, előzetes puhatolódzás, utó-
lagos jóváhagyás vagy kárhoztatás tárgyai. A kül-
ügyi kérdések együttes tárgyalása tehát nem fog-
lalja magában a törvényhozás közösségét; de a kül-
ügy egysége törvényhozásunk és közigazgatásunk
egész rendszerére kiható jelentőségű.

A külügyi viszonyok, had vagy alkudozás, a
honvédelmi és finanziaális erőket különböző mérték-
ben és arányban veszik igénybe, s habár a hadat nem
törvény és közigazgatás intézi, de az adót, ujjonczt
és ellátást az adja meg. Valamely kereskedelmi szer-
ződés a tarifák változtatását vonja maga után, a tarifa

pedig s az ezzel összevefűgő kérdések nem szűnhetnek meg a törvényhozás által szabályoztatni.

Nem lehetséges, hogy a közös külügyhez aránytalan had és pénzügyi áldozatokkal járuljunk: de az arány meghatározása nem maga a törvény, az csak az ujjonczozás és az adó megajánlása által válik azzá.

Tehát még azzal sem lépünk le a törvényhozás nemzeties exclusivitása teréről, ha az egyetemes birodalom had és pénzbeli szükségeit közösen tárgyaljuk, ezeket egyetértőleg állapítjuk meg s ezen megállapodás szerént szabjuk meg az arányt, melyben magunk s a birodalom egyéb részei a közös terhek viseléséhez járulandnak.

Ezekben látom összefoglalva azon kérdéseket, melyek folyton közbirodalmi szempontból intéztettek, eddigelé törvényhozásunk elhatározásai körébe nem vonattak, s az alkotmányosság érdekében jelenleg együttesen tárgyalandók és megállapítandók.

A törvényhozásban szükséges öszhangzás.

Az államrendszer egyik kérdését a másiktól tökéletesen izolálnunk lehetetlen.

A vámrendszer kérdése az adóztatás kérdését vonja maga után. Egy és ugyanazon vámrendszer korlátjai között bizonyos adóztatási öszhangás nélkül csak egymás kára és romlására válhánk. Az ipar és kereskedés s a közlekedés nagy kérdései nem intézhetnek egyes nemzetek által elkülönözöten. Nemzet közti alkudozások, nemzet közti tanácskozmányok, egyletek és confederatiók rontják le mindinkább az exclusiv állami politica korlátjait; az anyagi érdekek

fejlődéséből szivárgó haszon pedig egy hamar elfelejteti ama kedvezményeket, melyekkel merőbben nemzeti rendszerek kecsesgetnének. Részünkről sem ildomos sem hasznosnak nem tekinthetnénk oly eljárást, mely az osztrák államban érdekeinknek is teljesen isolált helyzetet szabna.

Korántsem állítjuk, hogy akár adóztatási, akár commerciális, akár általán közgazdászati helyzetünk s emek igényei a többi osztrák tartományokéval ugyanazonosok; sőt ezek sok részben ellenkező irányú politicát szabnának elénkbe. De még ha magunkat Austriától tökéletesen elvált helyzetben lenénk is; még sem ignorálhatnánk annak viszonyait, azzal szintugy mint a többi Europa irányában minél szabadabb kereskedelmi összeköttetéseket keresni, szorosabb viszonyba lépni kereskedelmi politicának programjába tartozniék, melynek akkor is ugy mint jelenleg, csak is az érdekek kiegyeztetése, adóztatási, közlekedési stb. viszonyaink egymásba illesztése által és utján felelhetnénk meg.

Saját érdekünk tökéletesen egy abban a birodalom egyébb részei és a civilisatio érdekével, miszerént ezen kérdések eránt, nemzeti törvényhozásunk jogai épségben tartása mellett közös megállapodásokat létesítsünk; s e részben alkalmas eszközökről gondoskodjunk. E részben azonban már nem egységes, de egyetértőleges megállapodás foroghat csak szóban: nem közös kötelesség de ugyanazon érdek határoz.

A financialis kérdés.

Egyedül csak financialis helyzetünk az, a melyet valamely rendkívüli intézkedés nélkül alkotmányos életünkbe beillesztentünk lehetetlen. Igen is, ha államadósság és rendkívüli hitel szüksége nélkül, az év közös terheit merő contributiók által fedezhetnénk, ugy könnyen állapíthatnánk meg egyszerű kiküldetés által közös költségvetésünket, s annak hovafor-dítása és mikénti kezelése eránt egysrerően számolhatnánk, de a mult idők tömérdek adósságot halmoztak mireánk, melyet ignorálnunk lehetetlen. Kijelelte feliratunk azon irányt, mely e részben az egyedül helyes és ezélhoz vezető. A mi pedig magát a kérdés megoldását érdeklí, hitelünket e részben a többi tartományok hitelítől saját kárunk nélkül el nem választhatjuk: mivel annak megosztása s az állam adósságai viszonyainak bármely iránybani változása csak is saját hitelünk megingatásával s a népek újabb és tetemesebb terheltetésével járna. A status adósságaihoz való járulásban lehet arányt szabni közöttünk; de a status adósságát megosztanunk nem lehet. Rendkívüli mandatum szükségeltetik e részben, aközös tárgyalás, ellenőrizet és minden további intézkedések érdekében.

Merő kiküldetések, csupa bizottmányi eljárás nem volna e részben érdekeink megóvása s a hitel fentartására elégségesek.

Forma kérdések.

Bár mennyire ragaszkodunk a liberalismus és constitutionalismus elvei és formáihoz, nem tagadhat-

juk, hogy közjogunk, alkotmányos, nemzeti és állami létünk helyreállítása, ezektől eltérőleg különböző alapokon és alakban is eszközölhető a nélkül, hogy akár maga alkotmányszerűségünk, akár az alkotmánynak további fejlődése sarkalatos kellékeiben fogyatkozástszenvednének. Ezért nem is tartjuk a negyvennyolcadiki ministeri és parlamenti rendszer szigorú megtartását a jövőben is ügyeink eligazítása mellözhetlen feltételeinek; habár azt a negyvenhét előtti dicasterialis és municipalis rendszernél a kor és helyes igazgatás igényeivel megegyezőbbnek, a birodalom egyéb része constitutionalis kormányrendszerébe könnyebben beilleszthetőnek s a nemzet óhajtásának megfelelőnek tartanók. A mihez feltétlenül ragaszkodni törvényes és political kötelességünk, abban látszik összefoglalhatónak, a mi a jogfolytonosság exigentiája: mely szerént új törvény csak törvényes alapon, törvény által szabott uton és módon, tehát a negyvennyolcadiki törvények teljes elismerése és a törvényhozás körébeni alkalmazása mellett alkotható.

Akár ministeri, akár a dicasterialis és municipalis formák kiválóbb alkalmazása mellett rendeztesenek ügyeink, a miben kétségkívül a nemzet óhajtása mellett a fejedelem akarata elhatározó nyomatékú leend; mind az a mi a jelenkor fejlődött viszonyainak megfelelő helyes beligazgatás és törvényhozás attributói közé sorolandó, közigazgatásunk és törvényhozásunk hatása körébe vonandó: mivel a negyvenhetet megelőző állapotok visszahozása sem a nemzet sem a trón érdekében helyeselhető, akár hazánk akár a birodalom és további alkotmányos fejlődés alapjaként elfogadható nem volna.

Nem a pusztá elnevezések azok a mikhez ragaszkodunk. Nevezzék bár judexnek, tavernicusnak, tesaurariusnak és kanczellárnak a felelős ministert, annak hatásköre mindarra kiterjesztendő, a mi szakmájába való. Ily értelemben megengedjük, hogy historicus ezimek és méltóságok csak nevehnék minisztereink tekintélyét.

Koráutsen terjednek oda vágyaink, hogy a közös ügyekben külön magyar és külön osztrák kormány működjék: a mi az ügykezelés és felelőségben szükségelt egység eszméjével meg sem egyeztethető. E részben törvényhozásunk szellemében nemzetbeliek egyenjogu alkalmazásával beérhetőni vélünk. Az egyetemleges ügykezelést szembe állítjuk az egyetemleges befolyással, melyet a magyar és nem magyar törvényhozások kirendelt képviselője gyakorolna.

Magyarország és a többi tartományok egyenlő törvényhozási autonómiával bírván, közös ügyeiket és érdekeiket kirendelt képviselőik csakis törvényhozások mandatariausaiként nemzet közti alapon gyakorolhatják. Törvény szabja meg a kiküldetést, nemzet és fejedelem közötti megállapodás nyomán. Nem a népet, de annak törvényhozását képviseli a közös ügyek intézésében.

Ugy a közös ügyek közös kezelésének alapja a a legfőbb hatalom ugyanazonosságában lévén keresendő; nem magyar, nem osztrák, nem közös állam kormánya, de a fejedelmi legfőbb hatalom ministerei kezelik azokat.

E szerint a kül- és hadügy a fejedelem ministerei által kezeltetnék, fentartván mindenkor hazai kormányunknak a hadügyi tárcza azon attributioit, me-

lyek törvényhozásunk által szabályoztatnak: ugy-
szinte az állam adóssági és a közös budget kezelését
is. A kereskedelmi, közlekedési és adóztatási ügybeli
közös érdek eligazításában a ministeri tanács létesít-
tendné a közigazgatásban ama kívánatos összhang-
zást, mely a törvényhozások érintkezése által parla-
mentileg kiegészítettnek. — Minden egyebek felett,
törvényeink szerint és képviseleti törvényhozásunk
előtti felelőséggel, magyar kormány intézkednék.

Ime általánosan körvonaloztuk azokat, a mik
közjogunk épségben tartása mellett a birodalom egy-
séges kapesolatának kellékei.

Mi parlamenti kormány nélkül nem lehetünk
meg, amik erélyes támogatásra van szüksége; mi
ezt nemzeti önállásunk és törvényhozási autonomiánk
veszélyeztetése nélkül megadhatjuk és saját érde-
künkben megadni hajlandók lehetünk.

Nem a helyzet nehézsége, nem a népek ellen-
szegülő akarata veszélyeztendi a birodalom és ha-
zánk ügyei alkotmányszerű intézése sikerét. Ha van
e részben mitől tartanunk, az a szűkkeblűség, a sér-
tett magány érdekek s az európai reactio fondor-
kodása.

Alkotmányos viszonyaink rendezésétől függ jö-
vőnk. Ez eránt felelősek vagyunk a nemzetnek. Mi
abban önérdek és szenvedély által nem vezéreltet-
hetünk.

DE BALLAGI CEZA.

